

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
103 33 Stockholm
Nina Gomez Rico

Stockholm
2018-06-01

Ert dnr
Fi2018/01129/FPM

Vårt dnr
2018/048

Remissvar angående nya regler för pensionsstiftelser med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet

Näringslivets Regelnämnd NNR har beretts tillfälle att avge yttrande över ovan nämnd remiss och anför följande;

Bakgrund

Promemorian innehåller huvudsakligen förslag på ändringar i reglerna om pensionsstiftelser i Lag (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse (nedan Tryggandelagen). Pensionsstiftelser instiftas av arbetsgivare för att säkerställa sina pensionsåtaganden gentemot de anställda. Pensionsstiftelserna förvaltar pengar som kan tas i anspråk om arbetsgivare får problem med att leva upp till sina pensionsåtaganden. Såvitt NNR kan förstå används pensionsstiftelser enbart för att säkerställa förmånsbestämda pensioner, inte premiebestämda, sålunda finns ingen direkt koppling mellan tillgångarnas värdeutveckling och de framtida pensionsutbetalningarnas storlek. Det finns också andra sätt för arbetsgivare att säkerställa pensionsåtaganden, exempelvis genom skuldföring i balansräkningen eller genom att teckna kreditförsäkringar.

Mer konkret föreslås exempelvis i promemorian att en pensionsstiftelses tillgångar ska förvaras på ett sådant sätt att de alltid kan vara identifierbara och åtkomliga för stiftelsen. Vid en eventuell intressekonflikt ska en investering ske uteslutande i de förmånsberättigades intresse.

I bakgrunden till förslagen finns också det andra tjänstepensionsdirektivet som antogs under hösten 2016, och som bland annat innehåller bestämmelser när det gäller företagsstyrning. Tjänstepensionsdirektivet är ett minimiharmoniseringsdirektiv och det finns därför enligt NNRs uppfattning risk för överimplementering i Sverige. Exempelvis kan medlemsstaterna anta mer utförliga nationella regler om information till förmånsberättigade och kapitalkrav, om det är berättigat av ”aktsamhetskäl”. Promemorian behöver på ett tydligt sätt redovisa och förklara på vilket sätt och av vilka skäl man har valt att utnyttja detta utrymme för överimplementering.

Promemorian beskriver att skälen till de föreslagna åtgärderna handlar om att stärka konsumentskyddet. Konsumentskyddet stärks på två sätt genom förslagen. För det första sker det genom att se till att tillgångarna i en pensionsstiftelse förvaltas på ett betryggande sätt så att de är tillräckliga och ändamålsenliga för att bekosta arbetsgivarens pensionsutfästelser. För det andra stärks konsumentskyddet genom att de förmånsberättigade får tillräcklig information om sina pensioner och om pensionsstiftelsernas verksamhet.

Till sist vill också NNR angående bakgrunden konstatera att en stiftelses förmögenhet skyddas av nationell rätt innebärande att en arbetsgivare aldrig kan ta förmögenheten i anspråk för egna syften i det fall arbetsgivaren skulle komma på obestånd.

Problembeskrivning

NNR kan inte finna någon tydlig problembeskrivning i promemorian. NNR menar att en tydlig problembeskrivning är en nödvändighet för att komma fram till adekvata och proportionella förslag till åtgärder.

Av stycke 18.9 Samhällsekonomiska konsekvenser, framgår dock med viss otydlighet att det bakomliggande problemet är ett för svagt konsumentskydd och en bristande finansiell stabilitet. Till detta kan NNR sluta sig genom skrivningen: ”de föreslagna reglerna antas leda till ett stärkt konsumentskydd och i viss mån ökad finansiell stabilitet”. På vilket sätt konsumenter skulle riskera att drabbas med nuvarande regelverk framgår dock inte.

NNR vill i detta sammanhang starkt ifrågasätta att det föreligger en situation där konsumenter (anställda) riskerar att skadas. Det är arbetsgivarna som har gjort pensionsåtaganden gentemot de anställda, inte pensionsstiftelserna. Pensionsstiftelserna är instiftade av arbetsgivarna för att dessa ska kunna uppfylla sina åtaganden. Det är i arbetsgivarnas åtagande som det juridiska ansvaret finns. NNR menar att arbetsgivarna självklart måste ha full frihet att uppfylla sina åtaganden på det sätt de finner lämpligast, detta bör följa av avtalsfriheten. Arbetstagarerna har redan ett viktigt inflytande över förvaltningen av pensionsstiftelserna genom att arbetstagarerna utser hälften av en pensionsstiftelses ledamöter. Här ligger ett kraftfullt konsumentskydd. Promemorian saknar en motivering till varför detta konsumentskydd inte är tillräckligt i detta fall.

Konsekvenser

Promemorian föreslår som en av åtgärderna för att stärka konsumentskyddet att en pensionsstiftelses investeringar till övervägande del ska göras i tillgångar som handlas på reglerade marknader. Detta innebär begränsningar för pensionsstiftelserna att göra placeringar i onoterade tillgångar, jämfört med situationen idag.

NNR frågar sig hur denna begränsning kommer att påverka pensionsstiftelsernas och därmed arbetsgivarnas möjligheter att trygga de riktigt långsiktiga åtagandena. Hur påverkas möjligheterna till riskspridning av att en typ av tillgång (onoterade tillgångar) i stort sett inte längre kan användas. Konsekvenserna av detta måste beskrivas för att beslutsfattaren ska kunna göra en avvägning mellan fördelar och nackdelar med förslagen. NNR menar också att det finns många fördelar med att företagare får ett stort utrymme för sin kreativitet när det gäller att göra goda investeringar på mycket lång sikt. Exempelvis behöver inte pensionsåtaganden för yngre anställda uppfyllas förrän efter 30 år, en investeringshorisont som inte är särskilt vanlig på Stockholmsbörsen.

Promemorian behöver också beskriva vilka konsekvenserna skulle bli om ett stort antal arbetsgivare, p.g.a. den ändrade regleringen av pensionsstiftelser, ser sig tvingade att överge denna tryggsform för sina pensionsåtaganden. NNR menar att effektiviteten i tryggsformen pensionsstiftelse riskerar att gå förlorad vilket skulle kunna leda till högre kostnader för företagen när de ser sig föranledda att välja andra tryggsformer.

När det gäller fördelarna med förslagen så menar NNR att departementet måste komplettera underlagen eftersom det i den aktuella promemorian inte framgår att det finns några tydliga fördelar. Med en otydlig och tveksam problemformulering blir det svårt att uppfatta fördelarna med förslagen.

Information till förmånsberättigade

Enligt den föreslagna § 10 e i Tryggandelagen ska en arbetsgivare bl.a. informera de anställda om pensionsstiftelsernas verksamhetsvillkor och pensionernas värdeutveckling. NNR ifrågasätter om det i en pensionsstiftelse går att få fram information om värdeutvecklingen för en enskild förmånstagares inestående medel. Såvitt NNR kan förstå hanterar en pensionsstiftelse samtliga pensionsåtaganden för en arbetsgivare, inte varje åtagande separat. Normalt sett är det tjänstepensionsinstitut som hanterar information på detta individuella sätt. En förändrad lagstiftning som gör våld på den befintliga avtalsrelationen (mellan pensionsinstitut och arbetsgivare) bör få långtgående effekter på olika sätt. NNR kan inte finna överväganden i promemorian som beskriver några sådana effekter. Promemorian behöver kompletteras på denna punkt.

Kostnadsberäkning av konsekvenser

När det gäller de kostnadsmässiga konsekvenserna av Finansdepartementets förslag noterar NNR att beräkningarna grundar sig på en timkostnad på 400 kronor. Argumentet är att detta är en arbetsgivares genomsnittliga kostnad för arbetskraft. Några av de arbetsuppgifter som ska utföras är; upprättande och periodisk översyn av företagsstyrningssystem, upprättande av uppdragsavtal, sammanställande av årliga pensionsbesked. NNR menar att detta är högt kvalificerade uppgifter som inte en genomsnittlig svensk anställd klarar av att utföra. Av detta skäl blir en genomsnittlig personalkostnad helt irrelevant i sammanhanget. Promemorian behöver istället kompletteras genom att timkostnaden 400 kronor byts ut mot en timkostnad som är relevant i sammanhanget.

Slutsats

NNR finner att underlaget på inget sätt visat att förslaget är legitimt och är kostnadseffektivt. Problemformuleringen är svag och det finns inget som pekar att detta skulle vara en balanserad och evidensbaserad lösning. Mot denna bakgrund menar NNR att underlagen inte kan bedömas vara tillräckliga för att gå vidare med ärendet.

Näringslivets Regelnämnd NNR

August Liljeqvist